

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту, підприємництва та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою УТЕІ ДТЕУ
(протокол 1 від 31.08. 2023 р.)

Директор

Петро ГАВРИЛКО

**КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ
CORPORATE GOVERNANCE**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород, 2023

Укладач: Індус К.П., канд.еко.наук, доцент

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту, підприємництва та торгівлі 29 серпня 2023 р. протокол № 1.

Рецензент: Наталія Василюха, кандидат економічних наук, доцент

ВСТУП

Програма дисципліни «Корпоративне управління» призначена для студентів УТЕІ ДТЕУ освітнього ступеня «магістр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій», призначеної для підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» в УТЕІ ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Корпоративне управління» є формування системи наукових поглядів на організацію та функціонування підприємств корпоративного сектору економіки, а також набуття економіко-правових компетентностей у сфері управління корпораціями, регулювання соціально-економічних відносин між стейкхолдерами, принципалами та менеджерами. *Завданнями* вивчення навчальної дисципліни є теоретична підготовка студентів із питань:

- засвоєння основних принципів корпоративного управління, яке дозволяє майбутнім фахівцям приймати обґрунтовані рішення щодо управління, організації, регулювання та мотивації всіх учасників корпоративних відносин;
- вивчення закономірностей побудови корпоративних органів управління, що дає можливість організовувати роботу органів управління акціонерним товариством, визначати та розподіляти компетенції між різними керівними органами для ефективної взаємодії між ними;
- усвідомлення проблеми конфлікту інтересів посадових осіб акціонерного товариства та його принципалів і з'ясування на цій основі механізмів подолання опортунізму найманих управлінців, дисциплінування їх в інтересах власника, а також способів мінімізації агентських витрат;
- розуміння соціально-економічної ролі стейкхолдерів у корпорації, що становить підґрунтя гармонізації соціально-економічних інтересів акціонерів корпорації та груп зацікавлених осіб, а також є ефективним способом протидії зловживанням під час реорганізації акціонерних товариств;
- орієнтування в основних законодавчих та нормативних актах, які регламентують діяльність корпоративних підприємств в Україні та за її

межами;

- набуття навичок управління фінансовою діяльністю корпорації, формування та реалізації дивідендної політики;
- засвоєння методології самостійного аналізу корпоративних відносин з метою використання набутих знань у майбутній професійній діяльності.

Також завданнями дисципліни є практична підготовка та формування умінь з питань:

- визначати природу конфлікту інтересів у корпорації, а також форми його прояву;
- уміння здійснювати порівняльний аналіз різних моделей корпорації, оцінку їх переваг та недоліків;
- знання національних та міжнародних стандартів корпоративного управління;
- знання завдань корпоративного управління, принципів розбудови системи управління корпоративними структурами;
- знання економічних та правових засад діяльності органів, що здійснюють корпоративне управління підприємством;
- знання функцій, повноважень та особливостей організації загальних зборів акціонерів, наглядової ради, правління, ревізійної комісії;
- знання повноважень суб'єктів державного регулювання корпоративних відносин та їх ролі у регулюванні корпоративного середовища;
- уміння визначати чинники, що впливають на ефективність корпоративного управління;
- уміння аналізувати зовнішнє середовище корпоративного управління, канали розповсюдження та передачі корпоративних прав;
- знання принципів стратегічного управління корпоративними підприємствами та розбудови стратегії їх розвитку;
- уміння аналізувати показники ефективності корпоративного управління, рейтинги корпоративного управління;
- навички розробки та впровадження управлінських заходів щодо створення певного типу корпоративної культури.

Предметом вивчення дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління корпоративною структурою з врахуванням особливостей планування й оцінки бізнесу.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

знання:

- менеджмент організацій
- фінанси підприємства
- економіка підприємства

- фінансовий ринок

вміння:

- аналізувати нормативні документи;

- користуватися пошуковими та інформаційними базами даних.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Корпоративне управління», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та спеціальними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

«Менеджмент організації» (ОС магістр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК 2	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1-9
ЗК 3	Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології	1-9
ЗК 4	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети	1-9
ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	1-9
ЗК 7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	1-9
<i>Спеціальні компетентності за освітньою програмою</i>		
СК 1	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, у тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.	3-9
СК 2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани	1-9
СК 3	Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.	1-9
СК 4	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.	1-9
СК 5	Здатність створювати та організовувати ефективні	1-9

	комунікації в процесі управління.	
СК 7	Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.	1-9
СК 9	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.	1-9
СК 10	Здатність до управління організацією та її розвитком.	1-9
СК 11	Здатність планувати та впроваджувати в діяльність організацій зміни, сучасні технології управління, розробляти 7 інноваційні проекти, організовувати систему контролю за їх результативністю	1-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПРН 1	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.	1-9
ПРН 2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.	1-9
ПРН 5	Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах.	1-9
ПРН 6	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.	1-9
ПРН 7	Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.	1-9
ПРН 9	Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами;	1-9
ПРН 10	Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;	1-9
ПРН 13	Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу);	1-9
ПРН 14	Вміти управляти інноваційною, комерційною, маркетинговою діяльністю та розробляти програми розвитку організації.	1-9

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Історичні передумови виникнення корпорацій

Місце корпорацій в сучасній економіці. Розвиток організаційних форм підприємництва. Корпорація як одна із організаційних форм ведення бізнесу. Історико-правові аспекти виникнення корпорацій. Еволюція корпорацій як організаційно-правових форм ведення бізнесу. Визначення корпорацій.

Література: 1-4, 8, 15

Тема 2. Учасники корпоративних відносин

Учасники корпорацій. Особливості створення корпорацій в Україні. Органи управління акціонерним товариством в Україні.

Література: 1, 3, 7, 9, 11, 23

Тема 3. Теоретичні засади корпоративного управління

Середовище корпорації. Підходи до визначення корпоративного управління. Міжнародні стандарти корпоративного управління. Стандарти корпоративного управління України. Моделі корпоративного управління

Література: 1, 2, 4, 8, 15, 16

Тема 4. Особливості організації управління корпорацією

Розподіл функцій управління корпораціями. Корпоративні норми в системі корпоративного управління. Організаційна структура корпорації. Інформація в організації корпоративного управління. Здійснення контролю в корпораціях. Прийняття управлінських рішень в корпораціях

Література: 1, 2, 4, 7, 10, 15, 17

Тема 5. Стратегічне планування діяльності корпорації

Теоретичні підходи до визначення стратегічного планування. Особливості розроблення та реалізації корпоративної стратегії.

Література: 1, 3, 4, 13, 14, 15

Тема 6. Управління корпоративною власністю

Власність акціонерних товариств. Управління власністю в акціонерних товариствах. Корпоративна власність. Управління корпоративною власністю. Методи управління корпоративною власністю. Система показників управління корпоративною власністю.

Література: 1, 2, 5, 9, 15, 22, 29, 30

Тема 7. Створення корпоративних об'єднань

Управління власністю в корпоративних об'єднаннях. Корпоративні об'єднання. Особливості створення корпоративних об'єднань. Характеристика найбільш розповсюджених організаційно-правових форм корпоративних об'єднань. Особливості управління корпоративною власністю в корпоративних об'єднаннях.

Література: 1, 4, 5, 12, 27

Тема 8. Управління фінансовою діяльністю корпорації

Управління формуванням капіталу корпорації. Управління фінансовими та грошовими потоками корпорації. Аналіз фінансового стану корпорації. Фінансове планування в корпораціях. Антикризове управління корпорацією.

Література: 1-4, 8, 9, 11, 17, 21

Тема 9. Управління корпоративними конфліктами

Теоретичні засади визначення конфліктів та конфліктних ситуацій. Корпоративні конфлікти. Управління корпоративними конфліктами.

Література: 3, 4, 7, 8, 15, 18, 22

Тема 10. Шляхи підвищення ефективності корпоративного управління

Удосконалення діяльності органів управління корпорацією. Оцінка якості корпоративного управління

Література: 1, 4, 5, 11, 13, 19

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правовий

Верховна Рада України - URL: <https://www.rada.gov.ua/>
Ліга Бізнес-Інформ - URL: <https://www.liga.net/>
Нормативні акти України - URL: <https://nau.ua/>
Право. Україна - URL: <https://legal.ua/>
Українське право - URL: <https://ukrainepravo.com/>

Основна

1. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Корпоративне управління: навчальний посібник. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 346с.
2. Ігнатєва І.А. Корпоративне управління: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.
3. Небава Н.Г. Теорія корпоративного управління: Вузлові питання: Навч. посібник- К.:ЦНЛ-2004.-245с.
4. Мальська М.П., Мандюк Н.Л., Занько Ю.С. Корпоративне управління: теорія та практика. Підручник. – К.:Центр учбової літератури, 2012. – 360с.
5. Мостенька Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Симоненко Ю.Г. Корпоративне управління : Підручник . – К.: Каравела, Піча Ю.В., 2008. – 384 с.
6. Сазонець І.Л. Корпоративне управління: світовий досвід та механізми залучення інвестицій: Навч.пос.- К.: ЦУЛ, 2008.-304с.
7. Євтушевський В.А. Корпоративне управління: Підручник. –К.: Знання, 2006. – 406 с.
8. Швець Ф.Д. Корпоративне управління. Навчальний посібник. – Рівне : НУВГП, 2017. – 320 с.

Додаткова

9. Бережна А.Ю., Чечетова Н.Ф. Особливості корпоративного управління в Україні // Регіональні перспективи (укр.). – 2001. – № 4. – С. 17-20.
10. Буряк А.В. Корпоративний фактор активізації інвестиційної діяльності Фінансове забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства / Мат. Міжнар. наук.-практ. Конф: ДДФА – Дніпропетровськ, 2007. – с.103-104
11. Волик І.М. Дивідендна політика та її вплив на інвестиційну привабливість акціонерних товариств //Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 2. – С. 85-87.
12. Герасименко Р.А., Блажан І.Р. Особливості формування фінансових ресурсів акціонерних підприємств // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 6. – С. 82-90.
13. Гончарова Н.Г. Сутність державного підприємництва в умовах транзитивної

економіки //Актуальні проблеми економіки (укр.). – 2003. – № 8. – С. 115-122.

14. Грідчина М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: Навч. посіб. – К.: А.С.К., 2005. – 384 с.

15. Економічний термінологічний словник-довідник: економіка, фінанси, менеджмент / За аг. Редакцією Н.І. Редіної, С.А. Корнієнка і В.Я. Олійника–Дніпропетровськ, ДДФА, 2013. – 459 с.

16. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління. – Х.: Еспада, 2003. – 688 с.

17. Карасик О.М. Корпоративне управління навчальний посібник для дистанційної форми освіти Електронний навч. посібник, НАУ Київ, 2008.- с.229

18. Менеджмент: Підручник / Мостенська Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Міненко М.А. – К.: Сузір'я, 2007. – 688 с.

19. Рязанова Н.С. Міжнародні фінансові організації: підручник / Н.С. Рязанова, М.А. Гапонюк, А.А. Максименко – К.: КНЕУ, 2010. – 230 с.

20. Терещенко О.О., Савчук Д.Г. Вартісно-орієнтований контролінг – інноваційний ресурс управління корпоративними фінансами / «Фінанси України» - 2011. - №12. – С. 77-88.

21. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник/ Л.О. Омелянович, О.В. Чайковська, Г.Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович – 3-тє вид., переробл. і доповнен. К.: Знання, 2011 – 231 с.

22. Штерн Г.Ю. Корпоративне управління: Навч.посібник – Харків ХНАМГ, 2008.-273 с.

Інтернет джерела

23. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [сайт <https://www.kmu.gov.ua/>]

24.Офіційний сайт Міністерства фінансів України [сайт <https://www.mof.gov.ua/uk/>].

25.Офіційний сайт Міністерства економіки України [сайт <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>].

26.Офіційний сайт Державного комітету статистики України [сайт <https://www.ukrstat.gov.ua/>].

27.Офіційний сайт Верховної Ради України [сайт <https://www.rada.gov.ua/>].

28.Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського [сайт <http://www.nbuv.gov.ua/>].

29.Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Ярослава Мудрого [сайт <https://nlu.org.ua/>].

30.Офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Максимовича [сайт <http://www.library.univ.kiev.ua/>].